

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF**

Seduta tat-30 ta' Jannar, 2003

Citazzjoni Numru. 937/2001/1

**MIDDLE SEA INSURANCE p.l.c. kif surrogata fid-
drittijiet ta' Anthony Griffiths**

vs

Joseph ŻAMMIT

Il-Qorti:

Rat l-Att tač-Ċitazzjoni mressaq fid-29 ta' Mejju, 2001, li bih il-kumpannija attriċi, fil-kwalita' tagħha premessa ippremettiet:

Illi waqt li l-vettura AWG-643 proprjeta' ta' Anthony Griffiths kienet ipparkjata fix-Xatt ta' Tigne, Sliema din sfat milquta mill-vettura AIM-128 misjuqa mill-konvenut f'incident li seħħ fl-4 ta' Frar 2001;

Illi l-vettura AWG-643 kienet inxurjata taħt polza comprehensive mas-soċjeta' attriċi u b'hekk is-soċjeta'

attriċi kkumpensat lill-imsemmi Anthony Griffiths tad-danni li huwa sofra fl-ammont ta' erbat elef u ħames mija u tnejn u sittin lira u għoxrin ċentezmi (Lm4562.20) sabiex issa is-soċjeta' attriċi ġiet surrogata fid-drittijiet tal-assikurat tagħha fil-konfront tal-konvenut;

Illi għall-imsemmi inċident kien unikament responsabbli l-konvenut izda għalkemm interpellat sabiex jagħmel tajjeb għall-ħsara baqa' inadempjenti;

Għalhekk is-soċjeta' attriċi talbet lil din l-Onorabbli Qorti għaliex m'għandhiex:

1. Tiddikjara lill-konvenut unikament responsabbli għall-inċident li seħħ fl-4 ta' Frar 2001 u għalkonsegwenzjali danni sofferti mis-soċjeta' attriċi;
2. Tillikwida dawn id-danni fl-ammont ta' Lm4562.20;
3. Tikkundanna lill-konvenut iħallas lis-soċjeta' attriċi l-ammont hekk dikjarat bħala dovut in linea ta' danni;

Bl-ispejjeż inkluz Lm40 ta' spejjeż legali inkorsi mis-soċjeta' attriċi kif ukoll l-ispejjeż ta' ittra ufficjali mibgħuta illum stess kontra l-assikuraturi tal-konvenut u interessi legali mid-data tan-notifika taċ-ċitazzjoni kontra l-konvenut ingunt għas-subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni maħlufa u n-Nota tax-Xieħda tal-kumpannija attriċi;

Rat illi l-imħarrek Joseph Żammit, notifikat kif imiss b'kopja taċ-ċitazzjoni u bl-Avviż tas-Smigħ fil-5 ta' Settembru 2001¹, naqas li jressaq nota ta' l-eċċezzjonijiet fiż-żmien lilu mogħti mil-liġi, izda fid-9 t'Ottubru, 2001², ressaq minflok nota b'ċertifikat mediku meħmuż magħha;

¹ Ara r-riferta f'paġ. 5 *tergo* tal-proċess

² Paġġ. 8-9 tal-proċess

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat id-degriet tagħha tad-9 t'Ottubru, 2001, li bih tat lill-imħarrek żmien biex iressaq l-att ġudizzjarju meħtieġ biex ikun jista' jikkontesta l-kawża jekk jagħzel li jagħmel dan;

Rat li l-imħarrek naqas milli jottempera ruhu ma' l-imsemmi degriet, u għalhekk, b'żieda ma' dak li ngħad fil-verbal magħmul f'ismu mill-Avukat Greta Mifsud Agius waqt is-smiġn tad-9 ta' Jannar 2002, qegħda tqis li l-istess imħarrek baqa' kontumaci;

Semgħet il-provi tas-soċjeta' attriċi u rat id-dokumenti mressqa;

Semgħet it-trattazzjoni ta' l-avukat tas-soċjeta' attriċi;

Rat id-degriet tagħha tad-9 t'Ottubru, 2002, li bih ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza;

IKKUNSIDRAT

Illi din hija kawża għad-danni wara ħabta bejn karożzi fuq it-triq. Il-kumpannija attriċi, bħala assikuratriċi tal-karożza ta' l-assikurat tagħha Anthony Griffiths, qegħda tfittex lill-imħarrek biex jagħmel tajjeb għall-ħsara li ġarrbet il-karożza ta' Griffiths f'ħabta li saret f'tas-Sliema, filgħodu kmieni tal-erbgħa (4) ta' Frar, 2001. Il-kumpannija attriċi tgħid li huwa l-imħarrek li jaħti għall-istess ħabta u li għandu jagħmel tajjeb għall-kumpens li hija ħallset lill-assikurat tagħha Griffiths taħt il-polza *comprehensive* li kien kopert biha;

Illi, kif ingħad, l-imħarrek ma ressaq l-ebda kontestazzjoni għat-talba jew għal xi prova mressqa mill-kumpannija attriċi;

Illi mill-provi li jirriżultaw mill-atti tal-kawża joħrog illi fl-4 ta' Frar, 2001, f'it wara s-sitta ta' filgħodu, seħħet ħabta fix-

Xatt ta' Tighe' f'tas-Sliema³ bejn il-karozza tal-għamla Ford Escort reġistrata bin-numru IAM-128 u li dak il-ħin kienet misjuqa mill-imħarrek Żammit, mal-karozza tal-għamla Rover 414, reġistrata AWG-643, proprjeta' ta' l-assikurat tal-kumpannija attriċi. Fil-ħabta kienu nvoluti żewg karozzi oħrajn ta' terzi persuni, waħda ta' l-għamla Skola Felicia, reġistrata bin-numru JAX-826, u oħra ta' l-għamla Suzuki Samurai, reġistrata DBF-946. Jirriżulta li l-karozzi ta' l-assikurat u tat-terzi kienu pparkjati f'idejn xulxin mas-*centre strip* fl-imsemmija triq ġo medda fejn hemm postijiet deżinjati ufficjalment għall-parkeġġ⁴. Kienet biss il-vettura f'idejn l-imħarrek li dak il-ħin tal-ħabta kienet qegħda tinsaq. Il-karozza ta' Griffiths ntliaqet l-ewwel mill-karozza misjuqa mill-imħarrek, u mad-daqqa li qalgħet baqgħet dieħla fiż-żewg karozzi li kien hemm ipparkjati biswita;

Illi jirriżulta wkoll li l-imħarrek stqarr mal-pulizija li hu kien qed isuq il-karozza tal-għamla Ford Escort tul dik it-triq meta ħadu n-ngħas u ħabat mal-karozza ta' Griffiths. Mill-istess provi jirriżulta wkoll li l-karozza AWG-643 ġarrbet ħsarat kbar fuq iż-żewg naħat tagħha. Dawn il-ħsarat kienu il-konsegwenza diretta tal-ħabta mertu tal-każ u jinsabu mfissra b'dettal fir-rapport tas-surveyor John Borġ Bellanti magħmul fis-6 ta' Frar, 2001⁵. Il-ħsara tirriżulta ukoll mill-kopji tar-ritratti tal-karozza ta' l-assikurat li jinsabu fl-atti tal-kawża⁶. L-ispiza stmata għall-bdil tal-partijiet⁷ u għax-xogħol l-ieħor li kien meħtieġ li jsir fuq il-karozza⁸, kienet tisboq il-valur assikurat tal-karozza skond ir-reġistri li jinżammu għal dan il-għan mill-assikuraturi⁹. Dan minbarra li biex tiġi msewwija, kienu meħtieġa bejn erbgħa u għoxrin (24) u ħamsa u għoxrin (25) jum ta' xogħol fuqha. Kemm hu hekk, fir-rapport tiegħu, s-surveyor wera l-fehma li l-ħsarat fil-vettura ta' Griffiths kienu tant kbar li ma kienx meqjus għaqli li l-karozza tissewwa. Fl-aħħar mill-aħħar, il-kumpannija attriċi, billi kienet marbuta mal-assikurat tagħha b'polizza

³ Dok "MC1", f'paġġ. 18 sa 22 tal-proċess

⁴ Ara l-iskizz Dok "MC2", f'paġ. 29 tal-proċess

⁵ Dok "JP1", f'paġġ. 35-6 tal-proċess

⁶ Paġġ. 37 sa 42 tal-proċess

⁷ Paġġ. 45-6 tal-proċess

⁸ Paġġ. 43-4 tal-proċess

⁹ Paġ. 47 tal-proċess (l-valur assikurabbli tal-karozza ntweri li kien ta' Lm 6,500)

'*comprehensive*', ħallset lill-assikurat tagħha is-somma ta' ħamest elef u ħames mitt lira Maltija (Lm 5,500) għas-saldu ta' kull pretensjoni li kellu dwar l-imsemmi incident. Fis-27 ta' Marzu, 2001, l-assikurat Anthony Griffiths irrilaxxa '*discharge receipt*'¹⁰ favur il-kumpannija attriċi għall-kumpens li kien irċieva mingħandha;

Illi għal dak li jirrigwarda r-responsabbilta' għall-incident ftit hemm diffikulta' f'dan il-każ. Dan jingħad għaliex minbarra li kien l-imħarrek biss li kien qed isuq, il-vetturi l-oħrajn kollha involuti fil-ħabta kienu waqfin f'post miżmum apposta bħala post ta' parkeġġ. Fuq kollox, mill-konfigurazzjoni tat-triq innifisha fejn seħħet il-ħabta u minn dak li jidher mill-iskizz magħmul mill-Pulizija, ma setax kien il-każ li l-karozza ta' l-assikurat Griffiths u ż-żewg karozzi l-oħrajn li ġarbu ħsara kienu jew setgħu servew ta' xkiel għall-imħarrek għaliex it-triq hija dritta u mdawla sew. Jirriżulta wkoll li dak il-ħin tal-incident it-triq ma kinitx imxarrba u li ma kienx maltemp. Joħroġ ukoll li, dak inhar, l-imħarrek ma kienx liċenzjat biex isuq. L-iżjed indizju ċar li, madankollu, jitfa' dawl fuq min hu responsabbli għal din il-ħabta hija l-istqarrija magħmula mill-imħarrek innifsu lill-pulizija li s'ħarrġu l-każ dakinhar stess tal-ħabta meta jgħid li huwa raqad waqt li kien qed isuq¹¹;

Illi dawn iċ-ċirkostanzi kollha jwasslu lill-Qorti għall-fehma sħiħa li l-imħarrek Żammit waħdu jaħti għall-incident li seħħ u dan minħabba nuqqas ta' ħarsien tar-regolamenti tas-sewqan, nuqqas ta' ħila fis-sewqan, u kif ukoll traskuraġni min-naħa tiegħu;

Illi għal dak li jirrigwarda l-likwidazzjoni tad-danni jibda biex jingħad illi l-kumpannija attriċi qegħda titlob somma speċifika bħala danni. Diġa' ntwera li l-ħsara li ġarrbet il-karozza ta' Anthony Griffiths kienet konsegwenza diretta tad-daqqa li qalgħet mill-karozza misjuqa mill-imħarrek. Il-provi dokumentali mressqa jixhdu wkoll li l-ħsara li ġarrbet il-karozza ta' l-assikurat kienet kompatibbli ma' daqqa fuq il-ġenb lemini tagħha b'żieda mal-effett ta' impatt mal-

¹⁰ Dok "JP5", f' pag. 23 tal-proċess

¹¹ Xhieda ta' Surgent Cordina 9.10.2002, f' pag. 50 tal-proċess

karozza li kienet ipparkjata fuq ix-xellug tagħha. B'hekk huwa spjegat għaliex il-karozza ta' l-assikurat Griffiths kellha ħsarat fuq iż-żewġ naħat tagħha. Ma jidhirx li, qabel dik il-ħabta, il-karozza ta' Griffiths kellha xi daqqiet oħrajn u jidher li din kienet ilha fuq it-triq sa mill-1996. Jirriżulta wkoll ippruvat li l-kumpannija attriċi ħallset kumpens lill-assikurat tagħha Griffiths u għalhekk hija ġiet surrogata fil-jeddijiet tiegħu fil-konfront ta' l-imħarrek. Dwar is-somma mħallsa lill-assikurat, ir-rappreżentant tal-kumpannija attriċi¹² fisser li parti mill-kundizzjoni li għaliha l-assikurat tagħha tħallas is-somma msemmija ta' Lm5,500 kienet li l-kumpannija attriċi żżomm il-karozza tiegħu bħala *wreck*, u tipprova tbiegħha. Il-kumpannija attriċi tistqarr li hija daħħlet is-somma ta' elf lira (Lm 1,000) mill-bejgħ ta' l-imsemmija fdalijiet tal-karozza. Għalhekk, mill-ammont li hija ħallset lill-assikurat tagħha, irid jittieħed qies tas-somma li hija daħħlet mill-bejgħ ta' dak li kien fadal mill-karozza;

Illi, madankollu, ladarba l-kumpannija attriċi hija surrogata fil-jeddijiet tal-assikurat tagħha hi għandha l-jedd li tiġbor mingħand il-persuna responsabbli kull spiza oħra illi l-assikurat kien ikollu l-jedd li jippretendi mingħand l-imħarrek. Jirriżulta b'mod dokumentat li nħargu spejjeż oħra marbutin direttament ma' u b'riżultat ta' l-imsemmi incident, liema spejjeż jikkonsistu fl-irmonk tal-karozza assikurata¹³, fil-ħlas għar-rapport tas-*surveyor*¹⁴, fil-kiri ta' karozza min-naħa ta' l-assikurat għal żmien erbgħin (40) jum¹⁵ u kif ukoll għal kisba tar-rapport tal-ħabta. Meta wieħed inaqqas l-ammont li rċeviet il-kumpannija attriċi mill-bejgħ tal-fdalijiet tal-karozza ta' l-assikurat tagħha, u jgħodd l-ispejjeż l-oħrajn dokumentali li ntwera li ntefqu minħabba l-incident, wieħed isib li dawn jiġu ogħla mill-ammont mitlub mill-kumpannija attriċi fit-tieni talba tagħha. M'hemmx għalfejn jingħad li l-Qorti hija marbuta tqis it-talbiet tal-attur kif magħmula u ma tistax tmur lil hinn minnhom bla ma tikkommetti nuqqas li tkun qatgħet *ultra petita*;

¹² Xhieda ta' Jean Portelli 9.10.2002, f'paġġ. 51-2 tal-proċess

¹³ Fl-ammont ta' Lm 45.00, Dok "JP3", f'paġġ. 25-6 tal-proċess

¹⁴ Fl-ammont ta' Lm 9.00, Dok "JP4", f'paġġ. 24 tal-proċess

¹⁵ Fl-ammont ta' Lm 230.00, Dok "JP2", f'paġġ. 27-8 tal-proċess

Illi jrid jingħad ukoll illi t-talba għal kumpens dwar kiri ta' karozza għandu jitqies mistħoqq f'din iċ-ċirkostanza minħabba li d-deċiżjoni li l-karozza ta' l-assikurat ma kienx għaqli li tissewwa setgħet tittiehed biss wara li ssir stima ta' l-ispejjeż tal-partijiet illi kienu meħtieġa li jinbidlu, liema proċess tabilfors jieħu ċertu tul ta' żmien. Kemm hu hekk, malli kien jidher li kien hemm qbil li l-karozza tal-assikurat ma tissewwiex, il-kirja ta' karozza oħra twaqqfet;

Għal dawn ir-ragunijiet il-Qorti qegħda tiddeċiedi billi, fil-kontumaċja tal-imħarrek:

Tilqa' l-ewwel talba attriċi u tiddikjara li l-imħarrek Joseph Zammit waħdu jaħti għall-ħabta li seħħet fl-4 ta' Frar, 2001, f'xi s-sitta ta' filgħodu, fix-Xatt ta' Tigne', tas-Sliema, meta filwaqt li kien qed isuq il-karozza IAM-128, b'nuqqas ta' ħila, b'sewqan negligenti u b'nuqqas ta' ħarsien tar-Regolamenti tas-Sewqan, hu baqa' diehel fil-karozza AWG-643 proprjeta' ta' l-assikurat tas-soċjeta' attriċi u għalhekk qegħda żzommu responsabbli għall-ħsarat li rriżultaw minħabba għemilu fl-imsemmi inċident;

Tilqa' t-tieni talba attriċi u tillikwida d-danni mgarrbin mill-kumpannija attriċi, kif surrogata, fis-somma ta' erbat elef u ħames mija u tnejn u sittin lira Maltija u għoxrin ċenteżmu (Lm4562.20);

Tilqa' t-tielet talba attriċi u tikkundanna lill-imħarrek iħallas l-imsemmija somma lill-kumpannija attriċi bħala danni likwidati, flimkien ma' l-ispejjeż tal-kawża kif mitlub u bl-imgħaxijiet fuq is-somma likwidata b'effett mill-5 ta' Settembru, 2001, sal-jum tal-ħlas effettiv.

-----TMIEM-----